

A stylized human figure composed of various colored outlines (red, green, blue, yellow). Inside the head area, there is a large green number '3' and a circular arrangement of small, colorful human figures in various poses, representing a brain or neural network.

3

Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije

Kakovost predpisovanja protimikrobnih zdravil na recept v Sloveniji

Anita Strmljan
Jurij Fürst

Podiplomski tečaj protimikrobnega zdravljenja
Ljubljana, 10. 10. 2022

Zdravila na recept: skupni izdatki (OZZ*+PZZ**) in poraba

*OZZ: obvezno zdravstveno zavarovanje

**PZZ: prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje

Nekaj podatkov o zdravilih v OZZ v letu 2021

- Delež prebivalcev, ki so prejeli vsaj 1 Rp (2021):
  - 70 % (v 2019: 73 %)
- Porast v obdobju 2001 – 2021:
  - št. prejemnikov: + 4 %
  - porabe zdravil na prejemnika: 202 % (2x)

	2021	
Število zdravil na receptni listi (število učinkovin)	3.120	(846)
Število receptov na prebivalca	8,4	
Število pakiranj na prebivalca	18,4	
Izdatki OZZ za zdravila na Rp na prebivalca	189 €	
Izdatki OZZ* + PZZ** za zdravila na Rp na prebivalca	287 €	
Izdatki OZZ za zdravila s seznamov A + B na prebivalca	76 €	

*OZZ: obvezno zdravstveno zavarovanje

**PZZ: prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje

Kazalniki na področju predpisovanja zdravil

- Kazalniki so namenjeni
  - preučevanju pristopov pri zdravljenju
  - učinkovitosti posameznih zdravnikov, ZD in bolnišnic
  - primerjavi podatkov med njimi
  - ugotavljanju varnostnih vidikov
  - ocenjevanju ukrepov
- 1993 publikacija WHO o kazalnikih na področju predpisovanja zdravil:
  - število receptov, predpisanih ob pregledu
  - delež zdravil, predpisanih s splošnim imenom
  - delež obiskov, pri katerih je bil predpisan antibiotik
  - delež receptov za zdravila v obliki injekcij
  - delež zdravil, predpisanih iz seznama esencialnih zdravil

ZZS: področje kakovosti predpisovanja

- kazalniki kakovosti predpisovanja za zdravnike
  - splošne/družinske medicine
  - področje pediatrije
- podatki o vseh predpisanih zdravilih na recepte za vse zdravnike

ZZS Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Izvajalci Domov Izvajalci vnesite iskalni niz...

Zdravstvene storitve
Zdravila in živila za posebne zdravstvene namene
Medicinski pripomočki
Razpisi
E-poslovanje
Šifranti

Informacije in storitve za izvajalce zdravstvenih storitev in dobavitelje medicinskih pripomočkov

Domov > Zdravila in živila za posebne zdravstvene namene > Kakovost predpisovanja zdravil

Kakovost predpisovanja zdravil v družinski medicini, pediatriji in podatki o predpisovanju zdravil

Podatki o predpisovanju zdravil

Prikaz analitičnih podatkov o predpisovanju zdravil vsebuje prikaze po naslednjih skupinah receptov: zeleni, osebni in beli; zeleni so razdeljeni v tri podskupine - gotova zdravila, magistralna zdravila in živila za posebne zdravstvene namene. Podatki so zbrani za zadnja 3 leta v pdf obliki in Excelovi tabeli.

V prilepem dokumentu so pojasnila k podatkom o predpisanih zdravilih.

[Pojasnila k podatkom o predpisanih zdravilih](#)

Storitev je na voljo na spletnem naslovu **Kazalniki kakovosti predpisovanja zdravil za zdravnike splošne/družinske medicine in pediatrije ter statistika predpisovanja zdravil**. Zdravnik mora ob vstopu vpisati uporabniško ime in geslo. V polje "Uporabniško ime" zdravnik vpiše številko zavarovanja iz svoje kartice zdravstvenega zavarovanja ali profesionalne kartice. V polje "Geslo" vpiše številko zdravnika.

Kakovost predpisovanja zdravil v družinski medicini in pediatriji

Osebni zdravnik ima zelo pomembno vlogo. Celovito obravnava svoje paciente in jih napotuje na preiskave in preglede drugim specialistom. To zahtevno delo vključuje tudi zdravljenje z zdravili, kjer upošteva načela odgovornega (preudarnega) predpisovanja. Po definiciji Svetovne zdravstvene organizacije je odgovorno predpisovanje bolniku prilagojeno zdravljenje, ki je smiselno za njegovo bolezen, v odmerkih, ki so učinkoviti za določen/najustrežnejši čas in ki je stroškovno najugodnejše zanj in za družbo.

Kazalniki kakovosti predpisovanja kažejo nekaj vidikov zdravnikovega dela na področju predpisovanja zdravil, ki jih je

ZZZS: področje kakovosti predpisovanja

ZZZS
Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije

Skupaj za zdravo prihodnost.
Solidarnost je pot - zdravje je cilj.

Kazalniki kakovosti predpisovanja zdravil za zdravnike splošne/družinske medicine in pediatrije ter statistika predpisovanja zdravil

Vpišite uporabniško ime in geslo:

Uporabniško ime:

Geslo:

© 2016 ZZS Vse pravice pridržane

Količina in vrednost predpisanih zdravil	2015	2016	2017
KK1 - poraba zdravil na standardiziranega prejemnika	121	63	9
	(159)	(160)	(196)
Podatek je izražen v definiranem dnevnem odmerku (DDD). Upoštevajo se vsi recepti, ki jih je predpisal zdravnik. Pri določitvi standardizirane populacije prejemnikov receptov sta upoštevana spol in starostna struktura prejemnikov.			
KK2 - povprečna vrednost DDD	0,30	0,26	0,45
	(0,33)	(0,33)	(0,30)
Povprečna vrednost enote DDD vseh izdanih zdravil v evrih. Nižji rezultat od povprečja pomeni, da zdravnik predpisuje cenejša zdravila.			
Predpisovanje antibiotikov	2015	2016	2017
KK3 – prevalenca prejemnikov antibiotikov	176	0	426
	(210)	(191)	(239)
Podatek kaže število zavarovanih oseb na 1.000 prejemnikov receptov, ki so prejeli vsaj en recept za antibiotik (zdravila z oznako ATC J01). Nižji rezultat od povprečja kaže na bolj preudarno predpisovanje antibiotikov, saj je antibiotik prejelo manj oseb od slovenskega povprečja.			
KK4 – delež porabe širokospektralnih antibiotikov	6,31	0,00	5,68
	(8,99)	(9,43)	(10,34)
Kazalnik je povzet po metodologiji Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD). Prikazuje delež porabe (v DDD) dveh skupin širokospektralnih antibiotikov, kinolonov in cefalosporinov, v vseh antibiotikih. Nižji količnik pomeni, da zdravnik v večji meri predpisuje antibiotike v skladu s slovenskimi smernicami.			
KK5 – razmerje porabe široko- in ozkospektralnih antibiotikov	3,13	0,00	5,46
	(6,25)	(5,30)	(7,37)
Kazalnik je povzet po metodologiji Evropskega centra za nadzor bolezni (ECDC). Kaže razmerje porabe (v DDD) med široko- in ozkospektralnimi antibiotiki. Rezultat, ki je večji od 1, kaže, da je predpisanih več široko- kot ozkospektralnih antibiotikov. Rezultat, ki je manjši od 1 (npr. 0,90) kaže, da je predpisanih več ozko- kot širokospektralnih antibiotikov. Če ni bil predpisan noben ozkospektralni antibiotik, izračun kazalnika ni možen. Če ni bil predpisan noben			

Kazalniki: Metodologija

Kazalniki za SM/DM

- Zdravniki splošne/družinske medicine
- Vključeni tudi specialisti medicine dela in pediatri z opredeljenimi odrasli zavarovani osebami
- Pogoji: > 50 zelenih receptov na leto

Kazalniki za pediatre

- Pediatri in zdravniki splošne/družinske medicine, ki imajo izbranih 100 ali več opredeljenih pacientov, starih do vključno 19 let
- Pri nekaterih kazalnikih so upoštevane samo opredeljene osebe, stare do vključno 19 let.
- V analize so vključeni vsi recepti (tudi beli in osebni)

- Kazalniki so prikazani po letih za zadnjih 5 let.
- Pri kazalnikih, kjer je vrednosti zdravnika mogoče primerjati s slovenskim povprečjem, so v oklepajih prikazane povprečne vrednosti.
- 20 % slabša vrednost kazalnika od povprečja, je prikazana v rdeči barvi.
- 20 % boljše vrednosti kazalnika od povprečja, je prikazana v zeleni barvi.

Predpisovanje antibiotikov	2015	2016	2017	2018	2019
KK3 – prevalenca prejemnikov antibiotikov	128	147	246	231	269
	(210)	(191)	(239)	(231)	(218)

Podatek kaže število zavarovanih oseb na 1.000 prejemnikov receptov, ki so prejeli vsaj en recept za antibiotik (zdravila z oznako ATC J01). Nižji rezultat od povprečja kaže na bolj preudarno predpisovanje antibiotikov, saj je antibiotik prejelo manj oseb od slovenskega povprečja.

Kazalniki na področju predpisovanja zdravil

Oba nabora vsebujeta med drugim kazalnike o:

- obsegu predpisovanja
- vrednosti predpisanih zdravil
- podatke o predpisovanju antibiotikov

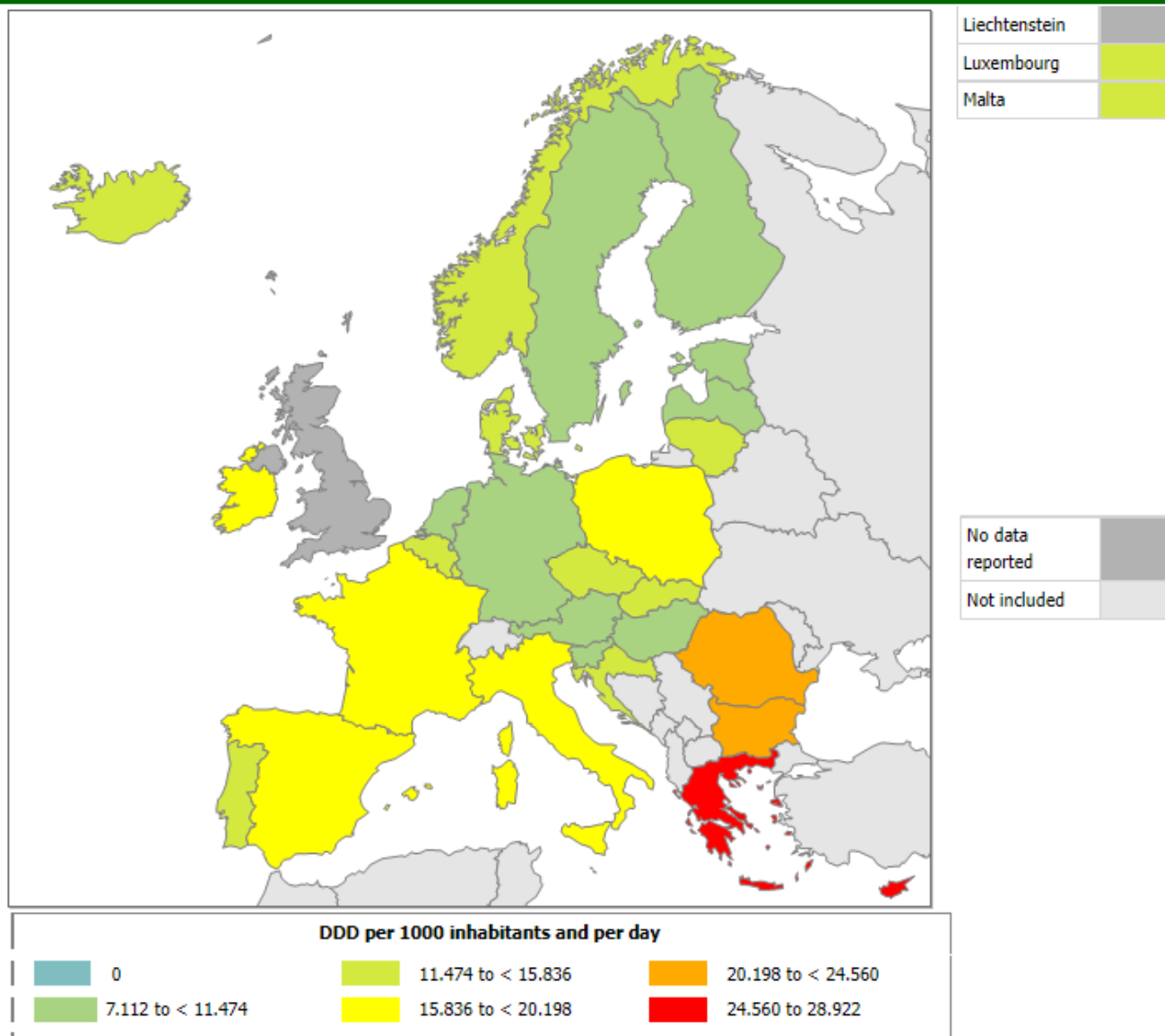
Kazalniki splošne/družinske medicine dodatno vsebujejo še podatke o predpisovanju posameznih skupin zdravil:

- anksiolitikov in hipnotikov
- zaviralcev protonske črpalke
- analgetikov
- nesteroidnih protivnetnih in protibolečinskih zdravil
- polifarmakoterapiji
  - št. prejemnikov ≥ 10 učinkovin
  - št. prejemnikov od 5 – 9 učinkovin

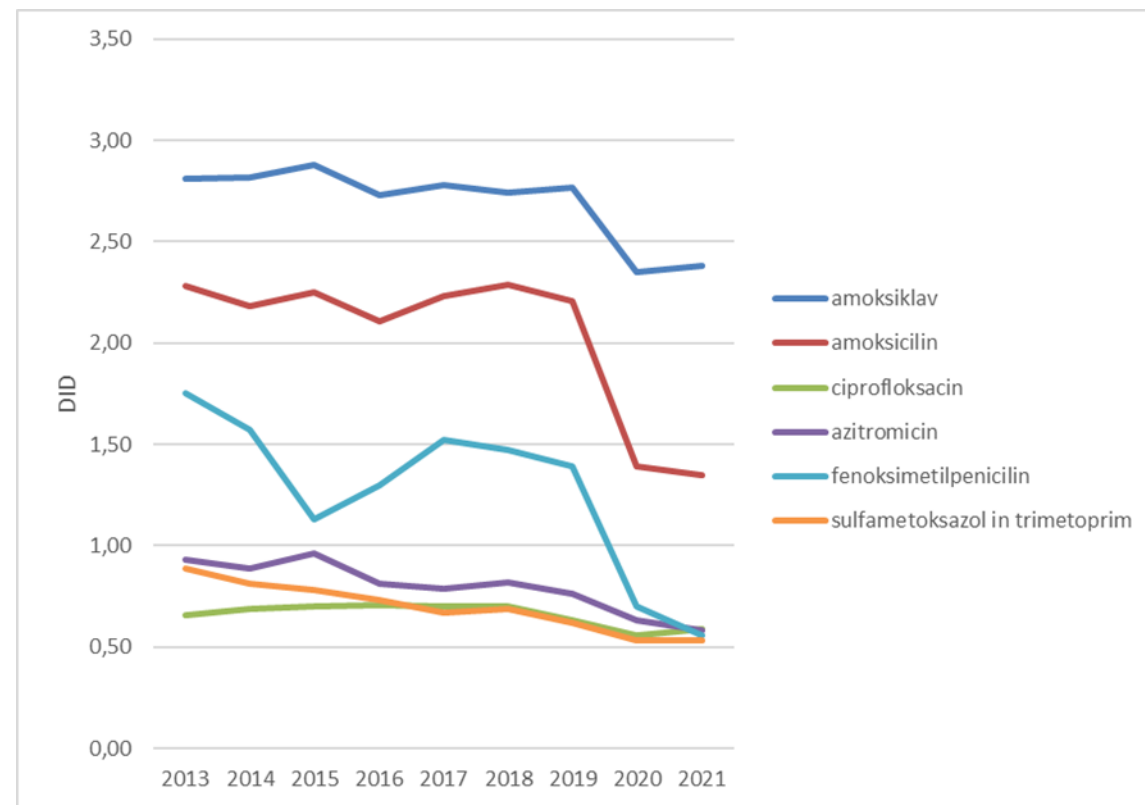
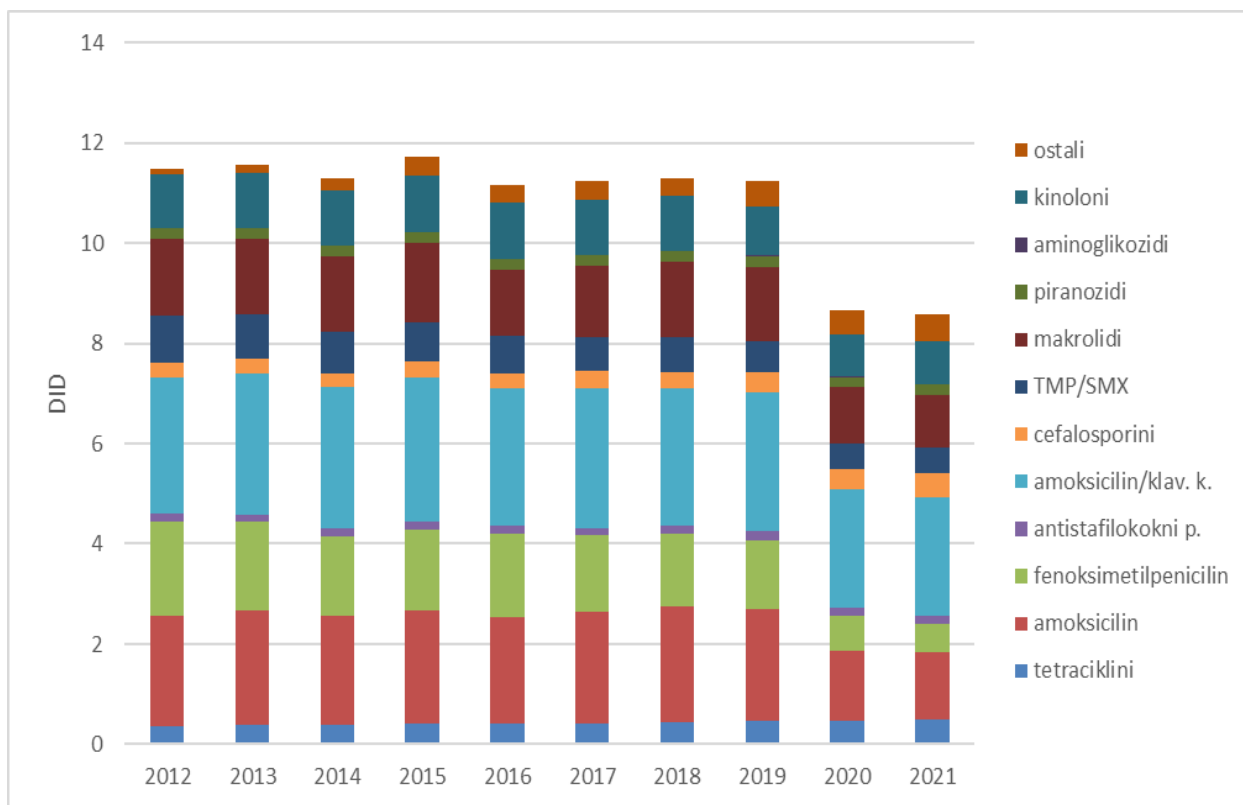
Poraba antibiotikov v EU v DDD na 1000 prebivalcev na dan v letu 2020

<https://www.ecdc.europa.eu/en/antimicrobial-consumption/database/geographical-distribution>

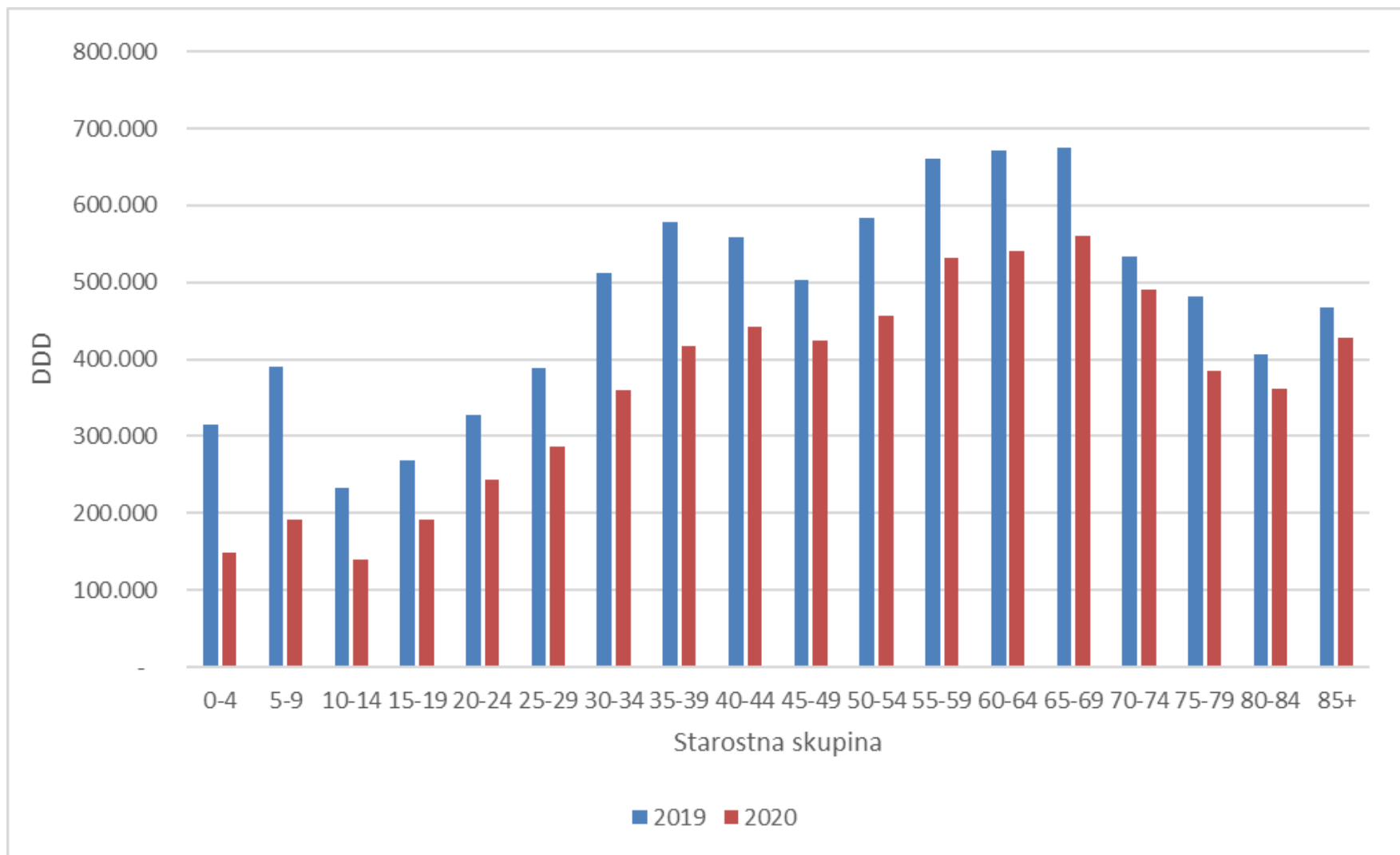

Poraba antibiotikov v Sloveniji v obdobju 2012 - 2021

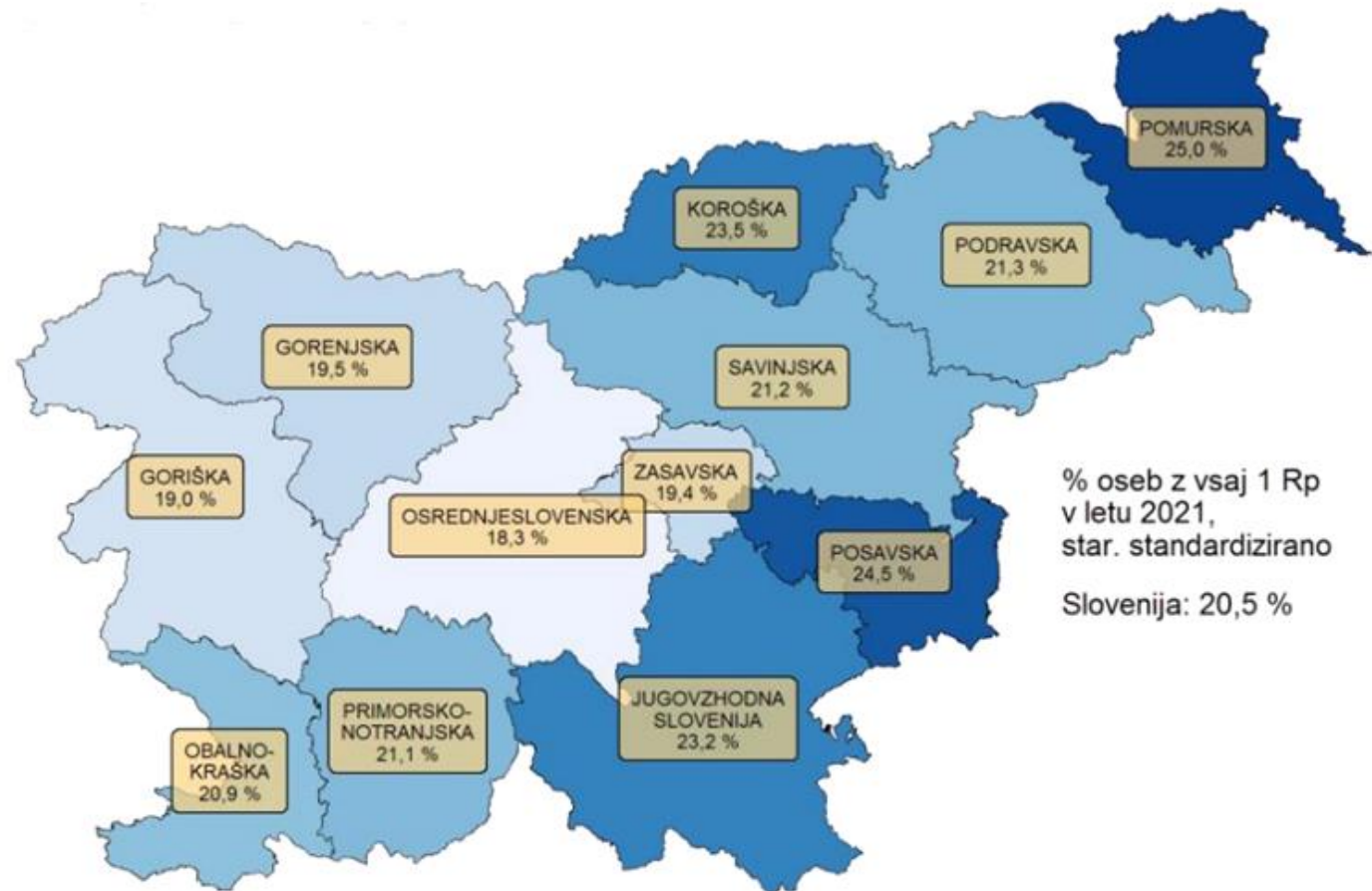

Poraba antibiotikov v letih 2019 in 2020 po starostnih skupinah

Poraba antibiotikov v statističnih regijah v I. 2021

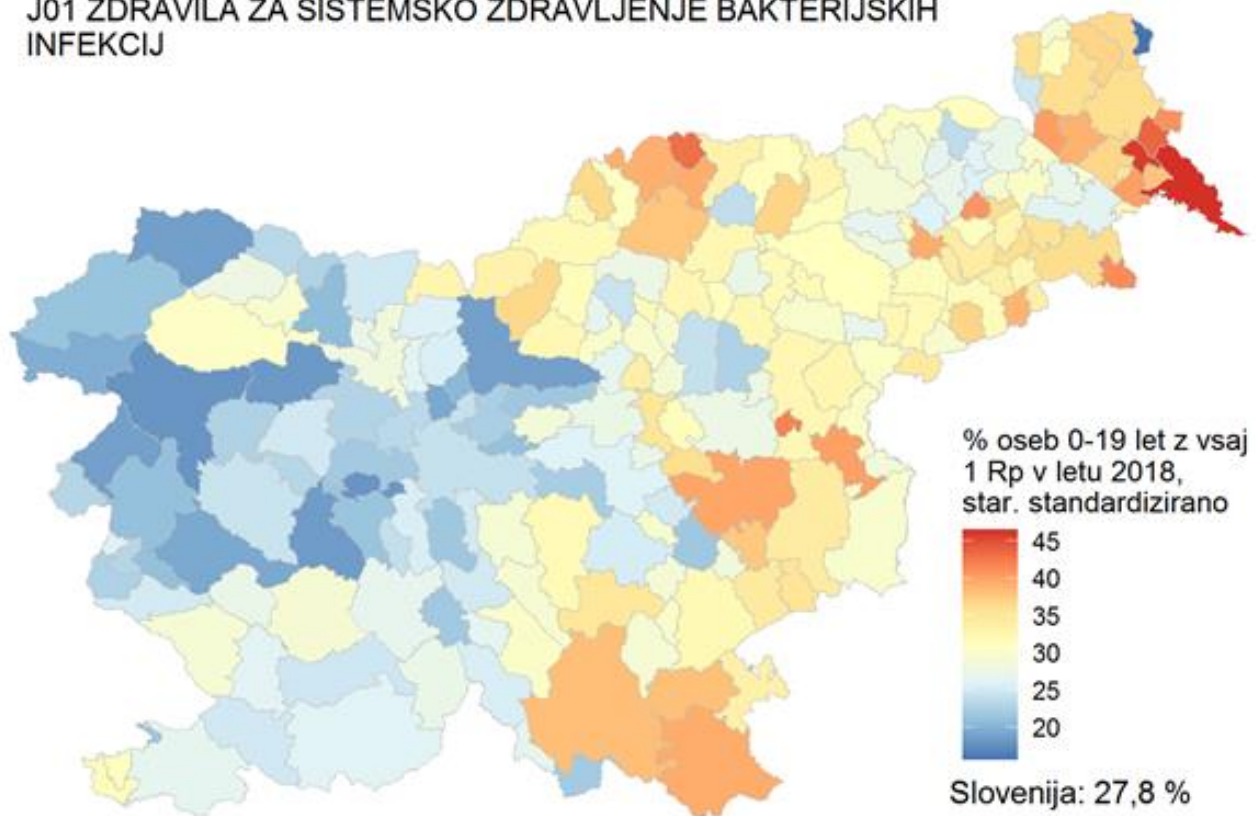

Delež prejemnikov antibiotikov v letu 2021 po statističnih regijah (<http://www.nijz.si>)

Poraba antibiotikov v občinah I. 2018

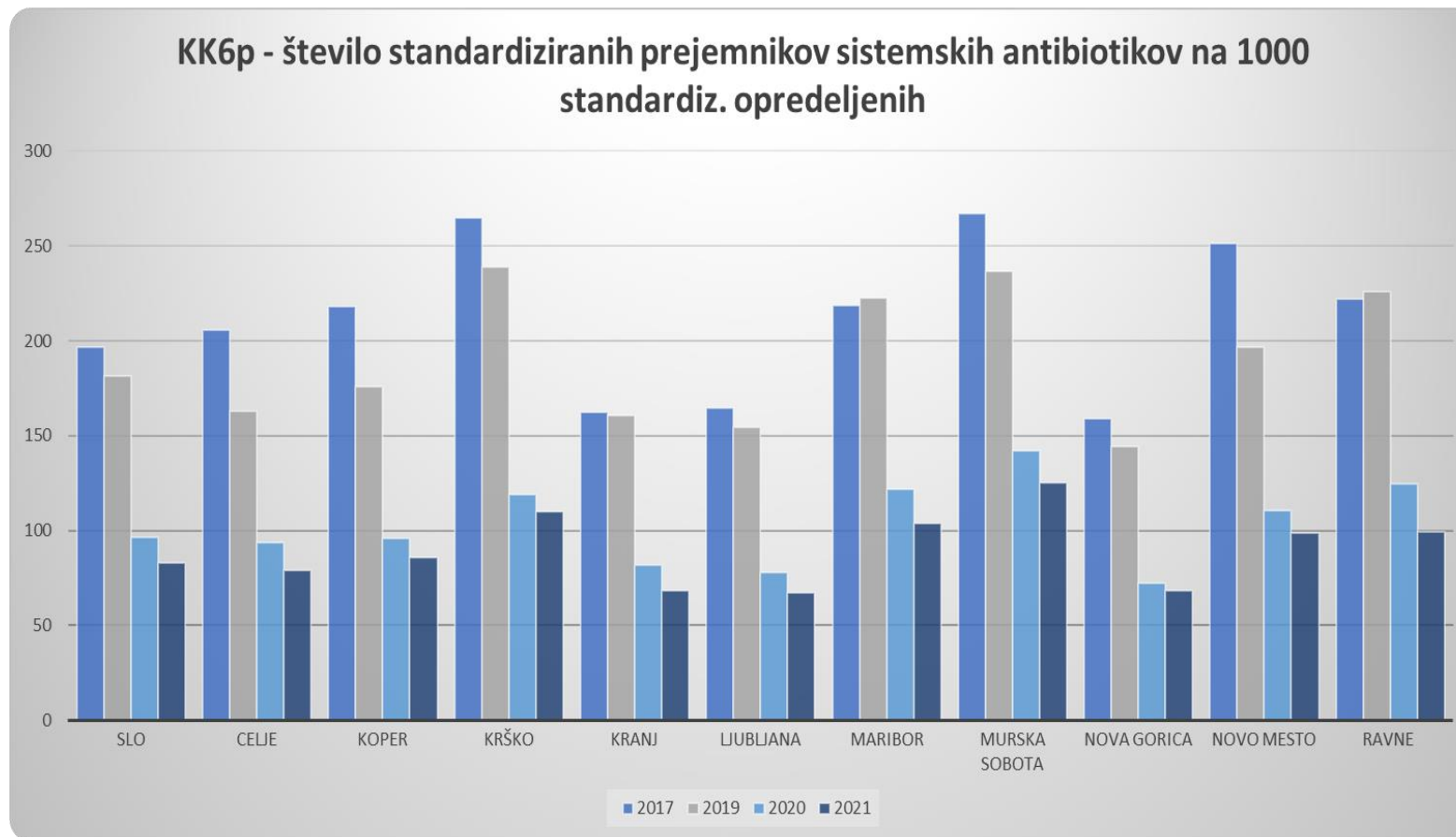
J01 ZDRAVILA ZA SISTEMSKO ZDRAVLJENJE BAKTERIJSKIH INFEKCIJ

Delež otrok, ki jim je bil predpisan antibiotik (% oseb) v letu 2018 po občinah (<http://www.nijz.si>)

Predpisovanje antibiotikov v pediatriji 2017 - 21

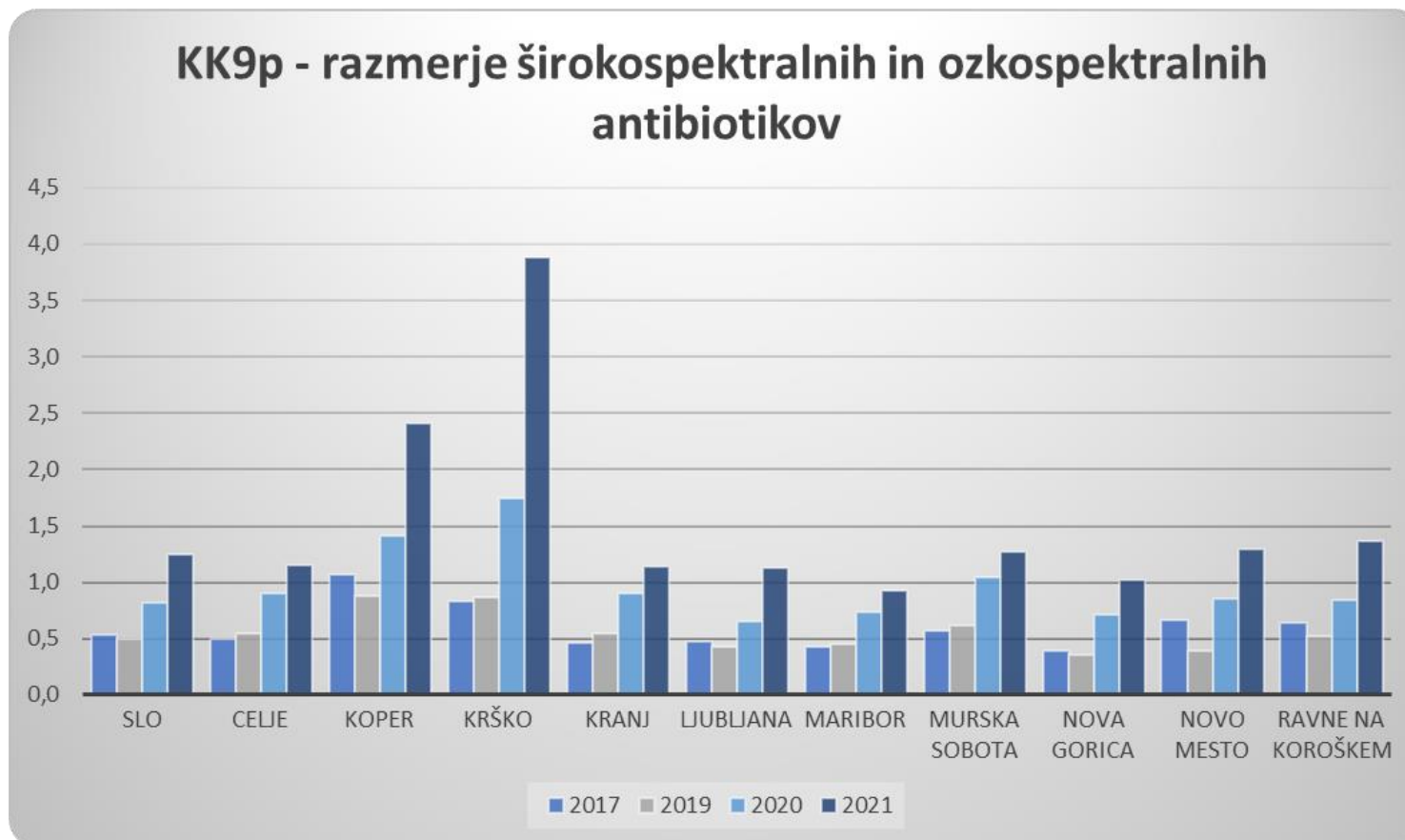
2021/2017:
- 57,8 %

2021/2020:
- 14,0 %

Podatek kaže število opredeljenih prejemnikov sistemskih antibiotikov na 1.000 opredeljenih otrok. Pri določitvi populacije prejemnikov je upoštevana starostna struktura prejemnikov.

Predpisovanje antibiotikov v pediatriji

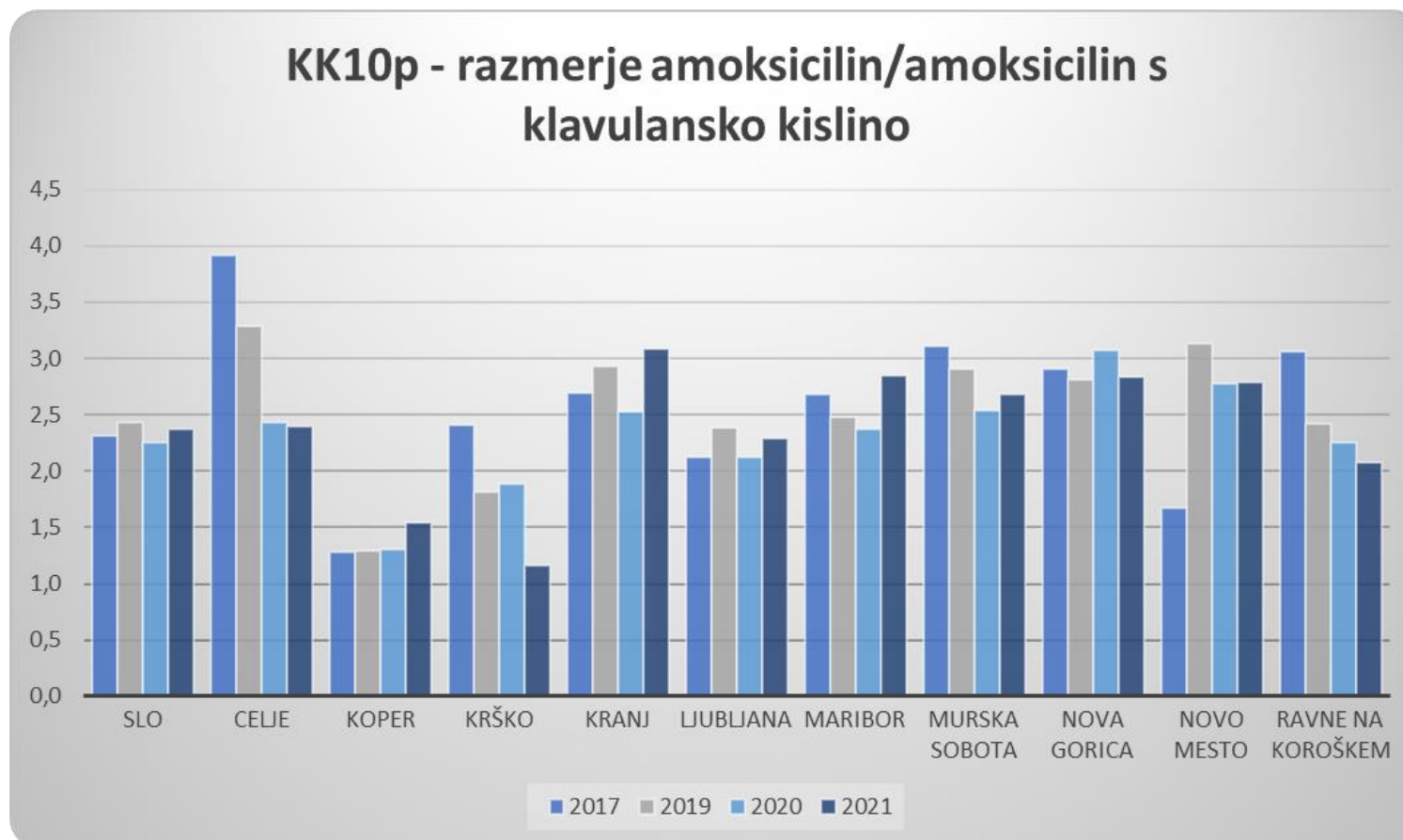

KK9p – razmerje med številom enot DDD predpisanih širokospektralnih antibiotikov in številom enot DDD predpisanih ozkospektralnih antibiotikov. Nižji količnik pomeni, da zdravnik v večji meri predpisuje antibiotike v skladu s slovenskimi smernicami.

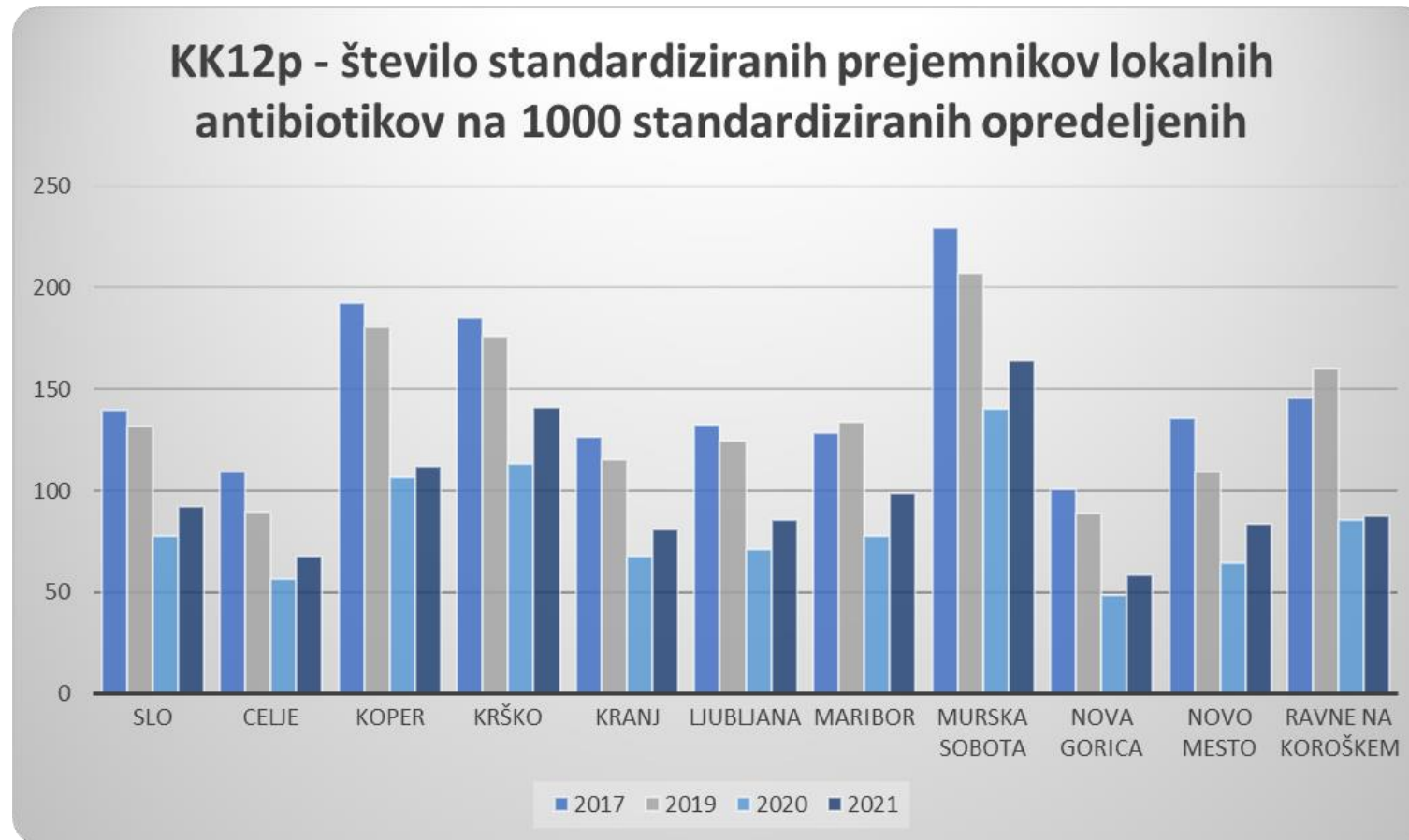
Predpisovanje antibiotikov v pediatriji 2017 - 21

KK10p – razmerje med številom enot DDD predpisanega amoksicilina in številom enot DDD predpisane klavulanske kisline in amoksicilina.

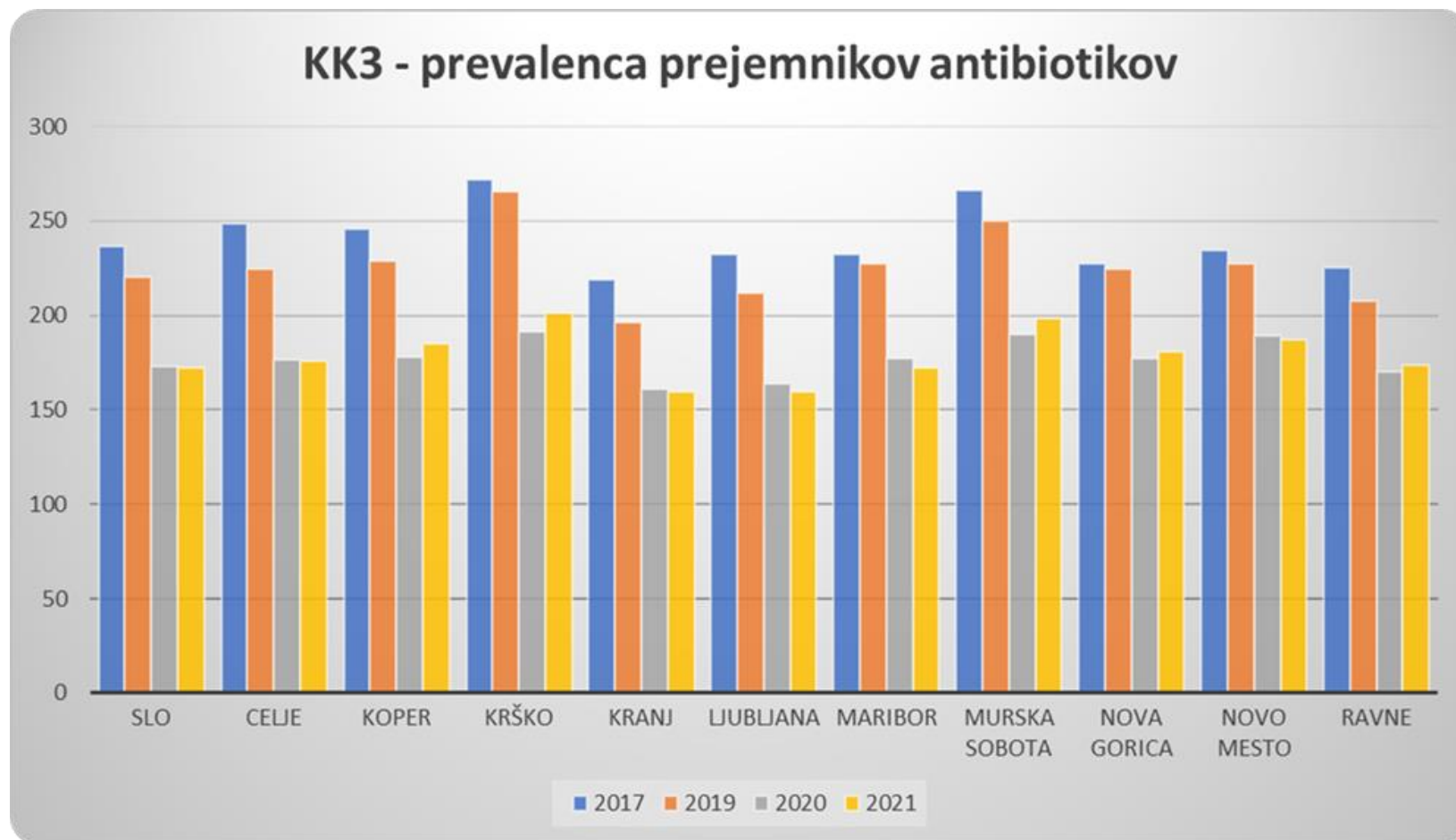
Predpisovanje lokalnih antibiotikov v pediatriji 2017 - 21

Podatek kaže število opredeljenih prejemnikov lokalnih antibiotikov na 1.000 opredeljenih otrok. Pri določitvi populacije prejemnikov je upoštevana starostna struktura prejemnikov.

Antibiotiki - kazalniki družinske /splošne medicine

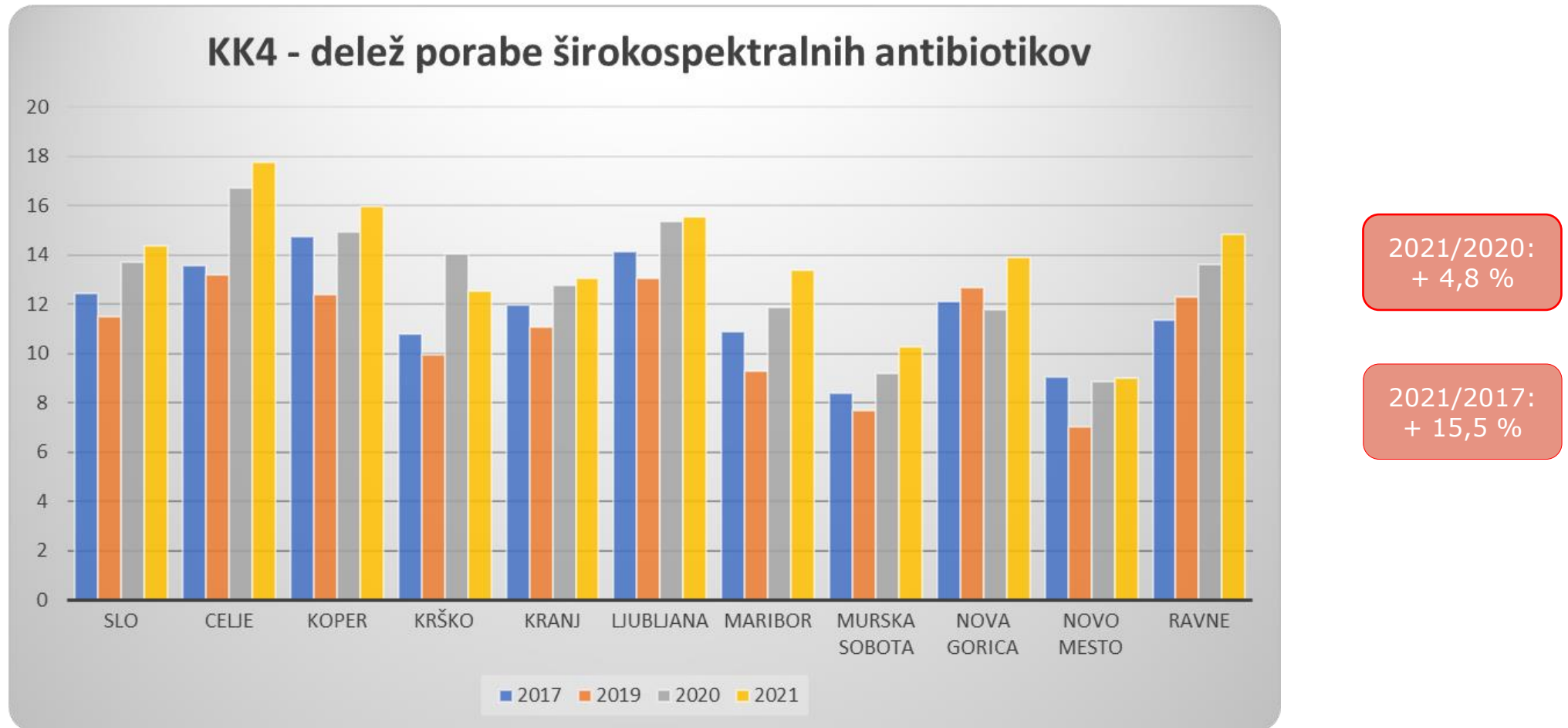
2021/2017:
- 27,2 %

2021/2020:
- 0,5 %

Kazalnik predpisovanja antibiotikov v družinski/splošni medicini KK3 (število prejemnikov antibiotikov med 1000 prejemniki receptov).

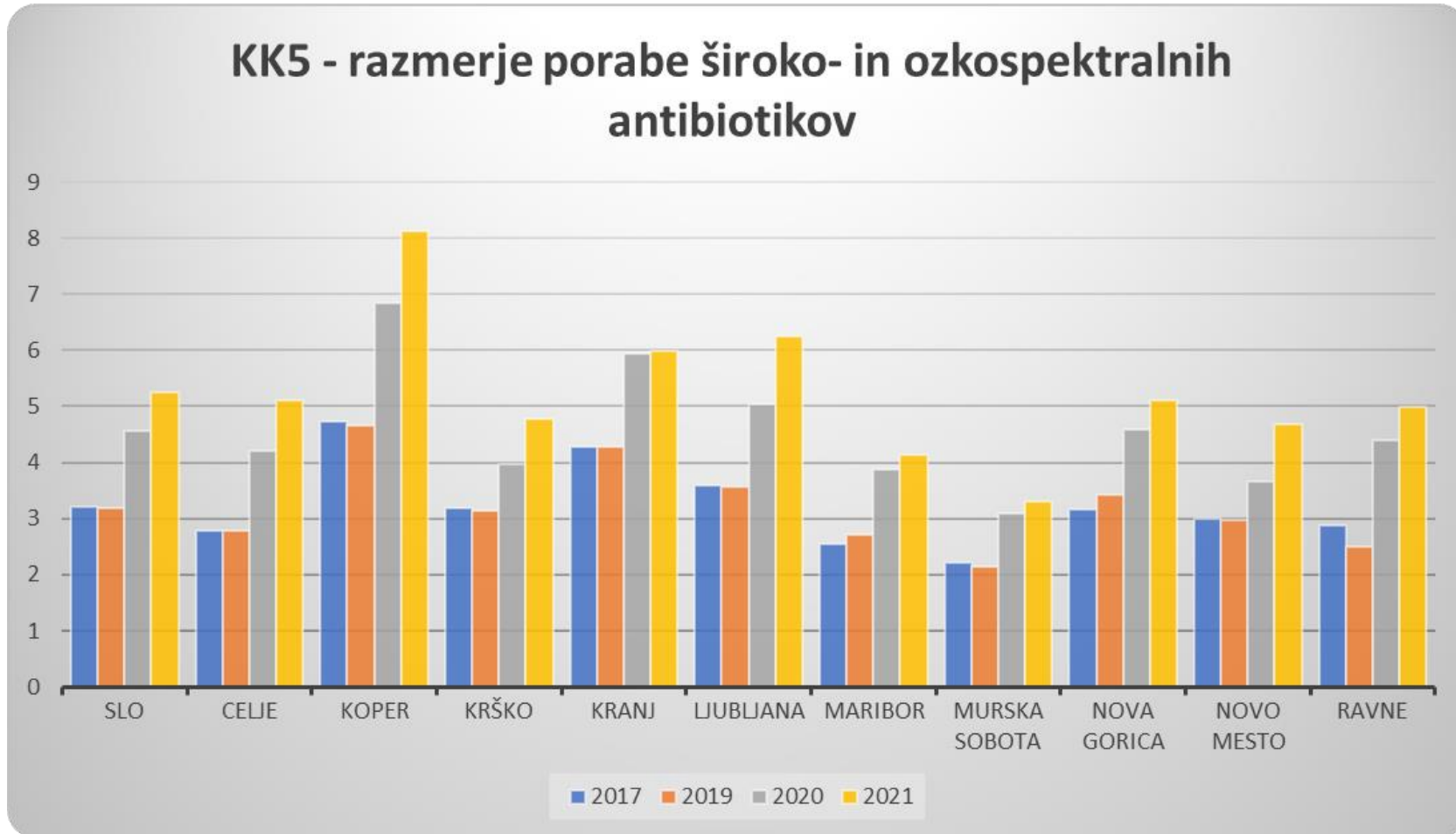
Antibiotiki - kazalniki družinske /splošne medicine

*delež cefalosporinov in kinolonov v vseh antibiotikih J01 (%) – kazalnik OECD

Antibiotiki - kazalniki družinske /splošne medicine

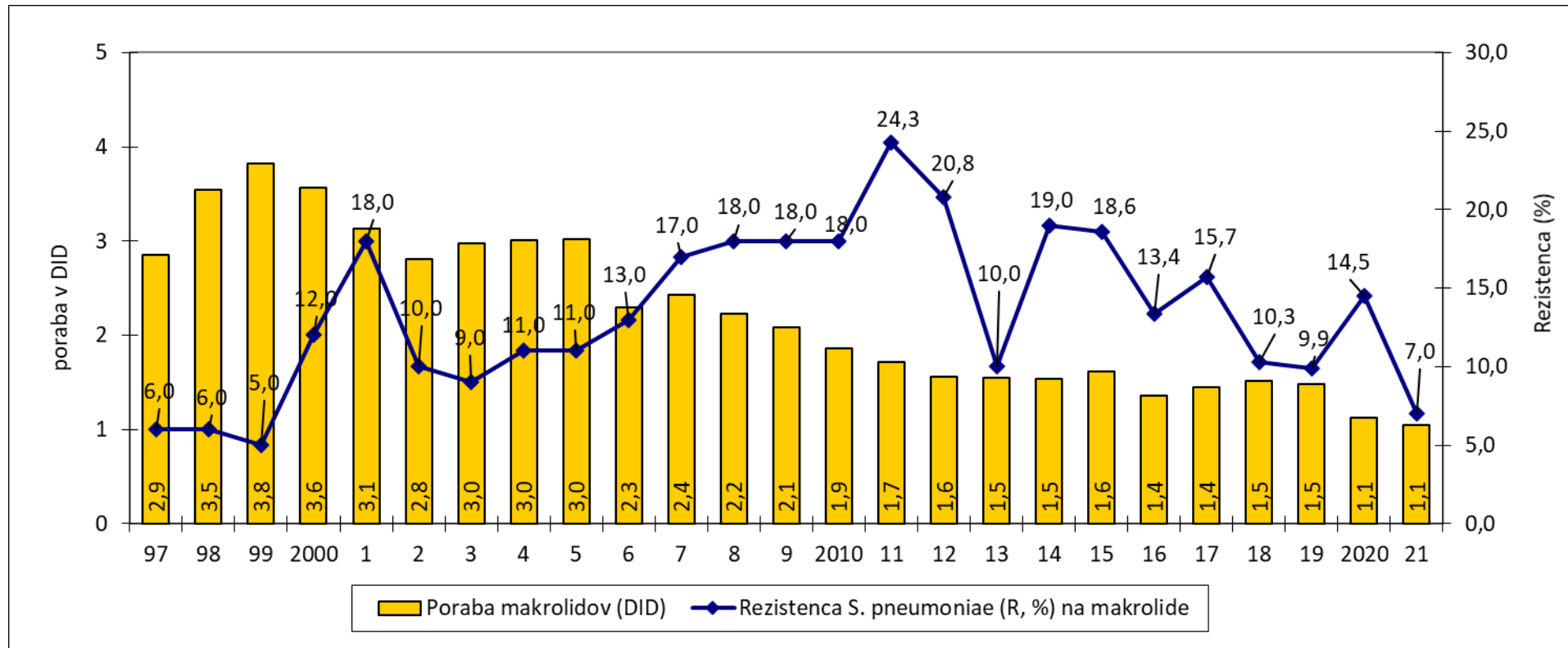
2021/2020:
+ 15,4 %

2021/2017:
+ 63,6 %

*razmerje široko/ozko-spektralnih AB – kazalnik ECDC

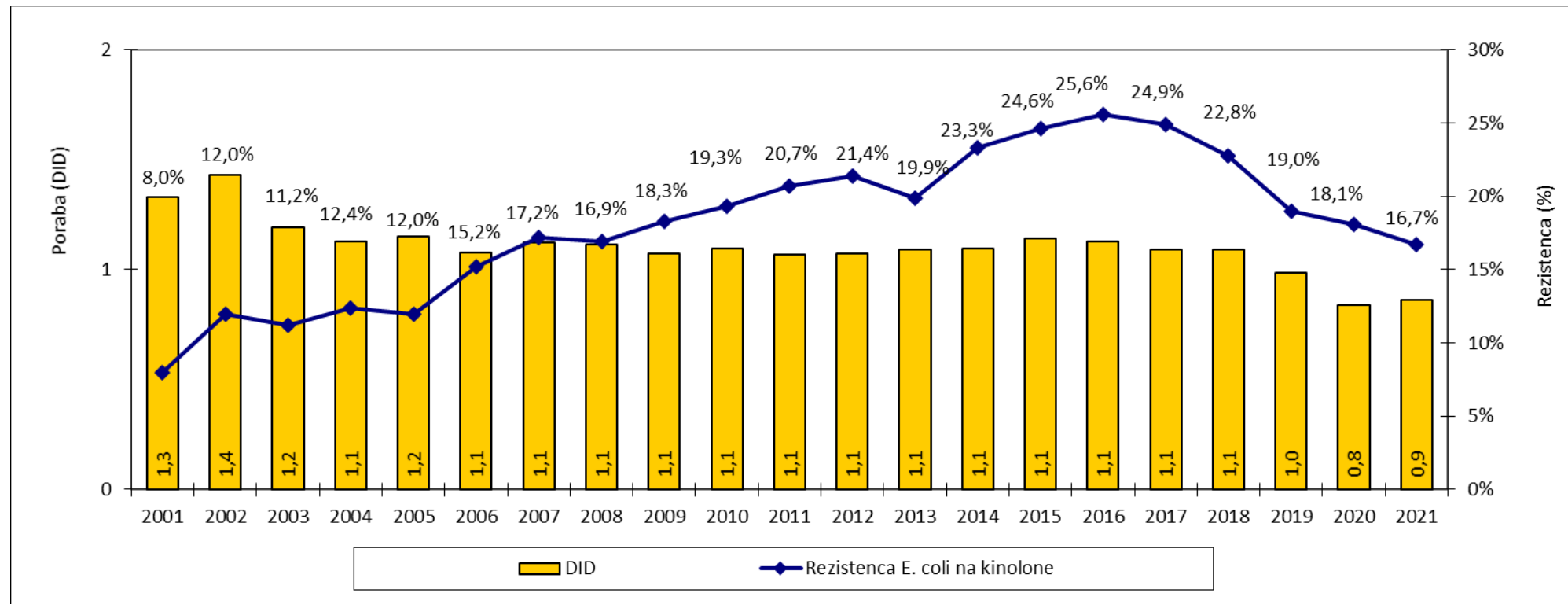
Rezistenca *S. pneumoniae* na makrolide v povezavi s porabo*

* Podatki ECDC: <https://atlas.ecdc.europa.eu/public/index.aspx?Dataset=27&HealthTopic=4>

Rezistenca *E. coli* na fluorokinolone v povezavi s porabo*

* Podatki ECDC: <https://atlas.ecdc.europa.eu/public/index.aspx?Dataset=27&HealthTopic=4>

Antibiotiki - povzetek

- Poraba AB se je po več letih stagnacije v letu 2020 pomembno zmanjšala
- Ob tem so se zaradi večjega zmanjšanja porabe ozkospektralnih kot širokospektralnih poslabšali kazalniki, ki kažejo strukturo AB
- Odpornost povzročiteljev se sicer ne povečuje, a je previsoka
- ZZZS je skupaj z infektologi in predstavniki DM izdal „vinjete“ – smernice za zdravljenje najpogostejših okužb:
  - Akutno vnetje žrela
  - Akutno vnetje srednjega ušesa
  - Akutno vnetje obnosnih votlin
  - Akutni bronhitis
- Pri teh najpogostejših okužbah je največ nepotrebnih predpisov antibiotikov
- Članek v ZV o analizi kazalnikov kakovosti predpisovanja na področju pediatrije:
<https://vestnik.szd.si/index.php/ZdravVest/article/view/2983>

Farmacevt svetovalec

- Klinični farmacevt, vključen v tim na primarni ravni ZV
- Za vsa vprašanja v zvezi z zdravljenjem z zdravili:
  - polifarmakoterapija,
  - neželeni učinki,
  - interakcije,
  - optimalne kombinacije,...
- Napotitev z delovnim nalogom, možna osebna konzultacija
- Pripravi izvid s predlogi za prilagoditev/spremembo terapije
- 4x letno sestanki zdravnikov in farmacevta svetovalca z enakim predavanjem v vsej državi

ZDRAVSTVENI DOMOVI z Ambulantami farmacevta svetovalca:
- ZD Velenje ?

Kontakt: Oddelek za zdravila ZZZS

Morebitna vprašanja naslovite na:

jurij.furst@zzzs.si, tel.: 01 30 77 230

anita.strmljan@zzzs.si, tel. 01 30 77 522